

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 17.04.2026 nr 8-1/3058-1,
JDM/26-0450/-1K

Meie 02.06.2026nr 1.1-11/1741-2

**Juriidilise isiku karistusõigusliku
vastutuse ülekandmine ja karistuste
individualiseerimine**

Lugupeetud proua Pakosta

Rahandusministeerium kooskõlastab väljatöötamiskavatsuse „Juriidilise isiku karistusõigusliku vastutuse ülekandmine ja karistuste Individualiseerimine“ järgmise märkusega.

VTK keskmises oleval probleemil on puutumus riigihankeõigusega. RHS näeb kehtiva karistusega isikutele, sh juriidilistele isikutele, ette mitmeid piiranguid seoses riigihangetes osalemisega, hankelepingu sõlmimisega ja selle täitmisega. Riigihangetes osalevad pakkuja või taotlejana valdavalt juriidilised isikud. RHS § 95 lg 1 p-de 1-3 kohaselt ei tohi hankija sõlmida hankelepingut ja peab kõrvaldama hankemenetlusest pakkuja või taotleja, keda või kelle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liiget, prokuristi või muud isikut, kellel on volitus seda ettevõtjat esindada, tema nimel otsuseid teha või teda kontrollida, on karistatud viidatud lõigetes loetletud süütegude eest. Vastavalt RHS § 95 lg-le 2 kohaldatakse sama paragrahvi lg 1 p-te 1-3 seni, kuni isiku karistusandmed ei ole karistusregistrist KarRS-i kohaselt kustutatud või karistus on tema elu- või asukohariigi õigusaktide alusel kehtiv, kuid maksimaalselt kuni viis aastat süüdimõistva otsuse jõustumisest arvates (vt ka RHS § 95 lg 4 p 11, § 124 lg 1 p-d 2-2¹).

Reguleerimist vajav kitsaskoht seisneb selles, et kehtiva õiguse kohaselt ei kaasne ühinguõigusliku õigusjärglusega õiguseelneja karistatuse üleminekut õigusjärglasele (vt RKHKo 28.11.2012, nr 3-3-1-45-12, p 26: „Kehtiv õigus ei võimalda omandatud ettevõtte või selle osa eelneva karistatuse üleminekut uuele ettevõttele. Ettevõtte või selle seadusliku esindaja karistatus on isikuga lahutamatult seotud staatus ega ole seetõttu õigusjärgluse korras ettevõtte osa omandajale üleantav ega ülekantav“). Seetõttu on tekkinud olukord, kus koos ühinguõigusliku õigusjärglusega lähevad „uuele juriidilisele kehale“ üle riigihangetes osalemiseks vajalikud vahendid, sh referentsid (kogemus), kuid kehtivad karistused jäetakse maha „vanasse kehasse“ ja hankija ei saa sellist ettevõtjat riigihanke menetlusest õiguspäraselt kõrvale jätta.

Näib, et VTK-s seatud eesmärk keskendub ainult karistusõigusliku vastutuse ülekandumisele – so olukorrale enne süüteo eest karistuse mõistmist/määramist, et uue juriidilise keha loomisega ei oleks võimalik hiilida kõrvale karistusest. Riigihangete vaates on aga oluline, et süüteo eest vastutava juriidilise isiku õigusjärglane või juriidiline isik, kellele on läinud üle süüteo eest karistatud juriidilise isiku majanduslik identiteet, oleks käsitatav karistatud isikuna nii KarRS-i kui ka teiste seaduste tähenduses. Näiteks, et äriühingu jagunemise korral kanduks õigusjärglasele üle ka tema

õiguseelnele varasemalt määratud/mõistetud karistus (karistatus). Ettevõtja karistusega seotud piirangute jõustamiseks on vajalik tagada, et pärast juriidilise isiku karistamist süüteomenetluses ei oleks võimalik viia ettevõtja majanduslik identiteet, sh riigihangetes osalemiseks vajalik referents, üle uude juriidilisse kehasse, jättes seejuures riigihankes osalemist välistav karistatus maha vanasse kehasse. Karistuse ülekandumine koos õigusjärgluse või majandusliku identiteedi üleminekuga võib olla relevantne juriidilisele isikule kehtestatud usaldusnormatiividele vastavuse hindamisel ka teistes õigusvaldkondades (nt KAS § 15 lg 1 p 8).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Jürgen Ligi
rahandusminister

Virge Aasa 5885 1493
Virge.Aasa@fin.ee

Mihhail Antonov 5885 1448
Mihhail.Antonov@fin.ee